

Інформаційні та інноваційні технології в забезпеченні й організації освітнього процесу: тези доповідей і наукових повідомлень учасників ІХ конференції школи педагогічної майстерності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2015. – 102 с.

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2015

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Для підвищення ефективності науки необхідний високий рівень знань і точність, достовірність отриманих результатів, що, у свою чергу, суттєво впливає на розвиток природи, суспільства і людини.

Наукові дослідження дуже складно, а інколи і взагалі неможливо піддати такому ж точному економічному аналізу, який міг би дати однозначну відповідь на питання, пов'язані з оцінкою їх ефективності. Проблема оцінки стає складнішою й тому, що вона належить до різнорідних і відокремлених дисциплін, починаючи із технічних і закінчуючи філософією, від досліджень теоретичних та експериментальних до фундаментальних тощо. Кожна ж наукова дисципліна і кожен тип наукових досліджень мають свою специфіку, та їх результати неможливо оцінити за допомогою простого розрахунку.

В основі будь-якої наукової праці лежить намір вирішити поставлене завдання за допомогою відповідних засобів. Звідси можливо зробити висновок про те, що виконання поставленого завдання з меншими витратами сил та засобів та за найкоротший час є свого роду мірилом успіху дослідницької роботи, яку можна в рівному ступені застосувати і до індивідуальної теоретичної праці, і до вирішення комплексної технічної проблеми групою науково-дослідницьких інститутів. Оскільки виконання завдання – це бажаний позитивний ефект праці, а витрачені кошти – видатки, або витрати, то співвідношення цих двох величин (не обов'язково кількісне) свідчить про ефективність проведеної роботи. Таким чином, ефективністю досліджень можна назвати кількісне та якісне оцінювання співвідношення результатів наукової роботи та витрат на виконання цієї роботи або залучення до неї дослідницького потенціалу. Таке розуміння цього поняття дозволяє зробити висновок про можливість не тільки кількісного, а й інших способів оцінки – порівняльного, якісного тощо.

За характером впливу на суспільний розвиток можна виділити науково-технічний, науково-правовий, економічний та соціальний ефекти. Науково-технічний розглядають як розширення знань про навколишній світ, виявлення нових фактів, зв'язків, закономірностей, розробка нових матеріалів, обладнання, технологій. Суть науково-правового ефекту полягає у впровадженні нових законодавчих та інших нормативно-правових актів або зміні чи доповненні існуючих, відповідно до розвитку суспільних відносин, розробці та введенні в дію державних, регіональних та інших програм і стратегій розвитку держави тощо. Економічний ефект стає помітним при отриманні додаткових економічних результатів: зростанні національного доходу, продуктивності праці, ресурсозбереження тощо. Соціальний ефект заходить свій прояв у зміні змісту, характеру і умов праці, підвищенні рівня і якості життя населення, підвищенні загальноосвітнього і професійного рівня людських ресурсів. Залежно від цілей, які ставить перед собою дослідник, при оцінці науково-дослідної роботи визначальним може бути один із перерахованих ефектів, а інші виступатимуть як додаткові.

Крім того, за результатами впровадження наукових досліджень розрізняють фактичний та потенційний ефект. Фактичний ефект стає помітним після впровадження наукових результатів у практику і має конкретний характер. Потенційний ефект – це сумарне вираження, визначене за загальними показниками, на можливий обсяг впровадження.

Про ефективність будь-яких досліджень можна судити лише після їх впровадження, тобто тоді, коли вони починають діяти, зумовлюють зміни в різних сферах суспільного життя через певний період, а це означає, що великого значення набуває чинник часу. Фундаментальні теоретичні дослідження, до яких належать науково-правові, дають результати через певний проміжок часу. Слід зауважити також, що існує низка побічних впливів, які ускладнюють картину впливу фактора часу на ефективність наукових досліджень; до них належать проблеми застарілості результатів наукових праць, пріоритету, оригінальності результатів дослідження, швидкоплинні зміни в законо-

давстві тощо.

Існують і такі види наукових праць, результати яких можна порівнювати між собою. Зіставлення потребує знання суміжних напрямів і не повинно бути схематичним. При цій умові воно допоможе стати важливим фактором підвищення ефективності дослідницьких робіт.

Оцінка фундаментальних теоретичних наукових досліджень має проводитися на основі якісних показників, таких як:

- можливість широкого застосування результатів наукових досліджень у різних сферах суспільного життя;
- новизна явищ, які сприяють проведенню принципово актуальних досліджень;
- внесок у безпеку, збереження навколишнього природного середовища;
- пріоритет вітчизняної науки і міжнародне її визнання;
- видання фундаментальних монографій з тем і їх цитування видатними вченими.

Однак треба відмітити, що ефективність науки не варто зводити тільки до впровадження, і тим більше до одержаного ефекту. Ефективність наукових досліджень – це дещо більше. Це визнання держави у світі.

В. Я. Зимогляд, канд. філос. наук, доц.

МОВНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Проблема модернізації вищої освіти в Україні обумовлює пошук парадигми навчання, що відповідала б новим реаліям, європейським і світовим стандартам. Головною метою державної політики в галузі вищої освіти є створення умов для розвитку висококультурної особистості на базі науково-гуманістичної системи навчання, обов'язковим компонентом якої має бути продуктивна риторична культура, володіння основами сучасної комунікації фахівцями сфер підвищеної мовленнєвої відповідальності.